

Xalq so'zi

2024-YIL – YOSHLAR VA BIZNESNI QO`LLAB-QUVVATLASH YILI

1991-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz

2024-yil 7-may, № 88 (8711)

Seshanba

Saytimizga o'tish uchun QR-kodini telefoningiz orqali skener qiling.

ENDI DAVLAT GRANTI O'RINLARI ENG YUQORI BALL TO'PLAGAN ABITURIYENTLAR TANLOVI ASOSIDA BELGILANADI

Bu haqda Prezident Shavkat Mirziyoyev huzurida oly ta'lif tizimi bo'yicha bo'lgan taqdimotda aytib o'tildi.

Ta'lif doim rivojlanib, yangilanib boradigan jarayon. Bu yo'nalishdagi islohotlarni jadalashtirish maqsadida, davlatimizning rahbarining shu yil 2-fevraldag'i qaroriga asosan, "Ta'lif sohasida loyihi lar markazi" loyihi ofisi tuzilgan edi. O'tgan vaqt mobaynida ushbu ofis tomonidan vazirlar bilan birga o'quv jarayonlarini yangi tamo'llalar asosida tashkil etish, kadrlar salohiyatini oshirish, ta'lif xizmatlari sifatini xalqaro standartlar darajasiga ko'tarish bo'yicha choratdbirlar va istiqbolli tashabbuslar ishab chiqildi.

O'zbekiston Respublikasi
Prezidentining
F A R M O N I

IKKINCHI JAHON URUSHI QATNASHCHILARINI RAG'BATLANTIRISH TO'C'RISIDA

Mamlakatimizda 9-may — Xotira va Qadrash kuni umumxalq bayrami sifatida keng nishonlanishi, shuningdek, ikkinchi jahon urushida halok bo'lgan ajoddorlarimiz xotirasini abadiylashtirish, bugun ham safinimizda turib Vatanimizning obro'e-tiborini yuksaltirishga, yoshlarini ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashga hissa qo'shayotgan faxriylarini e'zozlash hamda fashizm ustidan ozonilgan g'alabaning 79 yilligi munosabati bilan urush qatnashchilarini va nogironlarini moddig' rag'batlantirish maqsadida:

1. Ikkinchi jahon urushi qatnashchilarini va nogironlarining har biriga 20 000 000 (yigirma million) so'm miqdorida bir mukofoti pul mukofoti belgilansin.

O'ZARO ISHONCH VA HURMAT RUHI – HAMKORLIKNING MUSTAHKAM USTUNI

Bugun davr shiddati baland. Kamiga dunyoning turli mintaqalarida ro'y berayotgan notinchiliklar hamda global iqim o'zgarishlari insoniyat oldiga katta-katta muammolarni qo'moqda. Agar ular hozir hal etilmasa, ertaga kech bo'lib qolishi mumkinligi ham ayni haqiqat.

O'tgan haftada poytaxtimiz mezonlik qilgan uchinchi Toshkent xalqaro investitsiya forumi davomida ushu umuminsoniy muammo Prezident Shakhat Mirziyoyev tomonidan alohida eslatib o'tildi va ularni hai etish yo'llari aniq-tiniq ko'sratib berildi. Ayni chog'da o'tkir muammolarni hech bir mamlakat yakka holda hal qilmasligini urg'ulab, barcha davlatlardagi investorlarni jami sa'y-harakatlarni birlashtirishga chaqdirdi.

Mushohada

Aytish joizki, Toshkent xalqaro investitsiya forumi bu borada muhim platformaga aylanib bormoqda. Buni forum miyosi va geografiyasi yildan-yilga kengayib borayotgan, uning doirasida davlat rahbari ishtiroti, turli masalalar muhokamasiiga bosh'ishlangan ekspertlar uchrashuvlari, jumladan, panel munozaralari, davra suhbatlari hamda "V2V" va "V2G" formatidagi muzokalar o'tkazib kelinayotgani, muhim, salmoqlig natijalar qo'iga kiritilayotgani misolda ham ko'rish mumkin.

Taqqoslash uchun bir ma'lumotni keltiramiz. Birinchi forumga 56 davlatdan investorlar va yuqori martabali mehmomlar tashrif buyurgan, 2023-yilda 70 ta davlat

vakillari jamlangan, joriy yilda esa 93 ta davlatdan 2,5 mingdan ortiq xorijiy sarmoyadorlar va mehmomlar qatnashdi.

Uchinchi Toshkent xalqaro investitsiya forumining yalpi majlisida nutq so'zlagan davlatimiz rahbari yildan-yilga yaxshi an'anaga aylanib borayotgan ushu format doirasida yurtimizda dunyoning barcha qit'alardan yangidan-yangi ishchonchi hamkorlar jam bo'layotganini, o'tgan uch yil davomida forum iki va ko'p tomonlama hamkorlikni kengayirish, eng dolzarb muammolarni muhokama qilish, ilg'or g'oya va yondashuvlarni ishlab chiqish uchun samarali muloqot maydoniga aylanganini alohida ta'kidladi.

Darhaqiqat, xorijilik investorlarning bugungi kunda Markaziy Osiyoning haqiqiy investitsiya markaziga aylanib

borayotgan O'zbekistonga bo'lgan oqiziishi, yanada aniq qilib aytganda, mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlarga bo'lgan ishchonchi mustahkam.

Bu, albatta, o'z-o'zidan bo'lib qolayotgani yo'q. Buning zamirida izchil islohotlar va tinimsiz sa'y-harakatlari yotibdi. Ana shu intishlilar natija va samarasini xalqimiz ham, xorijiklar ham ko'rib turidi. Masalan, so'nggi yillarda iqtisodiyotimiz qariyb ikki barobar o'sganligini alohida aytish zarur. 2023-yilda o'sish 6 foizni tashkil etdi, infliyatsiya 9 foizgacha pasaydi. Savdo aylanmasi ko'sratkichi muttasil oshyapti. Valyuta bozori va oltin-valyuta zaxiralari barqaroriga saqlab kelinayotir.

Ana shunday ijobji siljish xorij investitsiyasini jalb etishda ham yaqqol kuzatilyapti. Buni oxirgi yillarda yurtimizda 60 milliard dollarдан ziyod xorijiy investitsiyalar o'zlashtirilgani, shuningdek, xalqaro moliya institutlarning 14 milliard dollarдан ortiq maglublik ijtimoiy va infratizim sohalariga jalb qilingan ham tasdiqlaydi.

Davlat rahbari nutqida ilgari surilgan yana bir fikrga e'tibor qaratmoqchimiz. Jumladan, shunday deyildi: "Albatta, biz bugun jahonda investorlar uchun mislsiz kurash ketayotganini yaxshi tushunamiz.

Biroq bir o'zgarmas haqiqat tobara oydinlashmoqda. Hech bir mamlakat bu kabi o'tkir muammolarni yakkha holda hal eta olmaydi. O'zaro ishchonchi va hurmat ruhi, bir-birini qo'llab-quvvatlash tamoyili uzoq muddatli hamkorlikning mustahkam ustuni bolib qolaveradi".

Shu o'rinda haqli savol tug'iladi. Xo'sh, biz xorijiy sarmoyadorlarni qanchalik ishontira odik?

Nazarimizda, mamlakatimizda investitsiya va biznes muhitini tubdan yaxshilash, bu yo'ldagi to'siqlarni bosqichma-bosqich bartaraf etish, har bir sarmoyador o'zini erkin va ishchonchi his qilishi uchun barcha shart-sharoitni yaratib berish bo'yicha olib borilayotgan islohotlarimiz sarmoyadorlarning bizga bo'lgan ishchonchini yanada mustahkamamoqda.

Xususan, Prezidentimizning sarmoyadorlar huquqlarini himoya qilishni kuchaytirishga qaratilgan aniq takiflari ularni bee'tibor qoldirmadi.

Avvalo, yangi tahrirdagi "Investitsiyalar to'g'risida"gi qonun qabul qilinadi va u Jahon savdo tashkiloti tarib-qoidalari va standartlariga muvofiq ishlab chiqiladi.

Shu bilan birga, yurtimizda Raqamli texnologiyalar xalqaro markazi huzurida Xalqaro tijorat sudi faoliyatini yo'lg'a qo'yiladiki,

ushbu sudning investorlar huquq va manfaatlarini himoyalashdagi o'rni qanchalik yuqori ekani ko'pchilikka ma'lum. Qolaversa, sanoat zonalari tizimida mutlaqo yangicha yondashuvlar joriy etiladi. Sanoat zonalarini boshqarishda xususiy operatorlar, jumladan, yuqori malakali xorijiy kompaniyalarini faol jalb qilish amaliyoti kengaytiriladi. Maxsus iqtisodiy zonalar faoliyat muddatlar bo'yicha cheklolvar bekor qilinadi. Xorijiy sarmoyadorlarni uchun yerni ijara berish muddati 25 yillarda 49 yilgacha uzaytiriladi. Bunda qonunlar bilan kafolatlangan amaldagi imtiyoz va preferensiyalar to'liq saqlab qolinadi.

Tabiysi, bunday huquqiy kafolatlar hamda imtiyozlar sharoitida chet ellik sarmoyadorlarning ishshashi quay kechadi.

Demak, biz bu boradagi sa'y-harakatlarni yanada kuchaytirish payda bo'lishimiz kerak. Bu esa nafaqat mutasaddilar, biz, xalq vakillarining ham zimmasiga katta mas'uliyat yuklashini yaxshi tushunamiz.

**Botir MATMURATOV,
Oliy Majlis Senatining
Orolbo'y mintaqasini
rivojlantirish
masalalari va ekologiya qo'mitasini
raisi o'rinbosari.**

QISQA SATRLARDA

Ma'rifat ularшиб...

Samarqandda "Ma'rifat ularшиб" loyihasi doirasida ma'naviy-ma'rifiy tadbir yuushtirildi.

Toshkent davlat iqtisodiy universiteti Samarqand filialida o'tkazilgan uchrashuvda mamlakatimiz adabiy muhitiga munosib hissa qo'shib kelayotgan tanqli adib, shoir hamda yozuvchilar qatnashish, bugungi islohotlar, shuningdek, adabiy jarayon, kitobxonlik madaniyati haqidagi fikr yuritildi.

Tadbir doirasida ijodkorlar "Yashil makon" umummilliy loyihasi doirasida ta'lim muassasasi hududiga ko'chat nirollar o'tqazdi.

O'zbek filmining xalqaro e'tirofi

Izmir shahrida Turon xalqaro kinofestivali bo'lib o'tdi. Ikki kun davom etgan ushu tadbirda O'zbekistonidan Eldor Qudratillayev "Dunyo va men" hamda Dmitriy Lebedev "Uzum ta'mi" nomli qisqa metrajli filmlari bilan qatnashdi.

Tanlov yakuniga ko'ra Dmitriy Lebedevning "Uzum ta'mi" filmi "Eng yaxshi qisqa metrajli film" deb topildi.

"Xalq so'zi".

JURNALISTIKANING DOLZARB MASALALARI MUHOKAMASI

Poytaxtimizda Markaziy Osiyo jurnalistlari forumi bo'lib o'tmoqda. Ilk marotaba tashkil etilgan ushu forum Fransiyaving O'zbekistonidagi elchixonasi, Fransiyaning ommayi axborot vositalarini rivojlantirish agentligi (CFI), AOKA, Jurnalistik va ommayiv kommunikatsiyalar universiteti, Milliy mass-mediani qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish jamoat fondi hamda boshqa tashkilotlar hamkorligida yuushtirildi.

Tadbir

Unda O'zbekiston, Tojikiston, Qirg'iziston, Qozog'iston, Fransiya kabi davlatlardan 120 nafer ishchonchi, 40 nafer spiker, shu jumladan, jurnalistlar, mediatashkilotlar vakillari, mediaekspertlar, mutasaddi davlat organlari mas'ullari, shuningdek, tanqili mediaxodimlar, mutaxassislar qatnashmoqda.

Forumning ochilish marosimida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti matbuot kotibi Sherzod Asarov, Fransiyaving O'zbekistonidagi elchisi O'reliya Bushev xonim, "CFI" bosh direktori Tyerri Vallat, O'zbekiston Jurnalistik va ommayiv kommunikatsiyalar universiteti rektori, professor Sherzodxoja Qudratxoja, Fransiyaning Audiovizual hamkorlik bo'yicha mintaqaviy attashesi Emmanuel Fosyon so'zga chiqib, tadbirning

maqsadi hamda ahamiyati haqida so'z yuritishdi.

Ta'kidlanganidek, mintaqamida ilk bor o'tkazilayotgan hamda O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va Fransiyaving ommayi axborot vositalarini rivojlantirish agentligi (CFI), AOKA, Jurnalistik va ommayiv kommunikatsiyalar universiteti, Milliy mass-mediani qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish jamoat fondi hamda boshqa tashkilotlar hamkorligida yuushtirildi.

Forumning ochilish marosimida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti matbuot kotibi Sherzod Asarov, Fransiyaving O'zbekistonidagi elchisi O'reliya Bushev xonim, "CFI" bosh direktori Tyerri Vallat, O'zbekiston Jurnalistik va ommayiv kommunikatsiyalar universiteti rektori, professor Sherzodxoja Qudratxoja, Fransiyaning Audiovizual hamkorlik bo'yicha mintaqaviy attashesi Emmanuel Fosyon so'zga chiqib, tadbirning

"Xalq so'zi".

SAMARQANDDA OSIYO XOTIN-QIZLARI FORUMI BO'LIB O'TADI

Avval xabar beriganidek, 13-14-may kunlari Samarqand shahrida "Xotin-qizlarning iqtisodiy, imtiyoz va siyosiy huquq hamda imkoniyatlarning kengaytirish masalalariiga mintaqavi yondashuv" mavzusidagi Osiyo xotin-qizlari forumi bo'lib o'tadi. Shu munosabat bilan ayni chog'da da mazkur qadim kentda ushu anjumanga puxta hozirlik ko'rilmoga.

Taraddud

Forumni o'tkazish tashabbusi mamlakatimiz Prezidenti tomonidan BMT Bosh Assambleyasining 78-sessiyasida ilgari surilgan bo'lib, bunda mintaqaga mamlakatlar yetakchi ayollarining bonyodkorlik salohiyatini ro'yoba chiqarish, ularning davlat va jamiyatni yondashuvlarni hamda iqtisodiyotdagi ishtirotini kanada kengaytirish borasida tajriba almashish maqsadini ko'zda tutadi.

"BMT-ayollar" tuzilmasi bilan hamkorlikda o'tkaziladigan bo'nufuzli forumda ellikka yaqin davlatlar va xalqaro tashkilotlar vakillari qatnashishi kutilmoqda.

Forumda ishtirotchi davlatlar parlamentlari ayol a'zolari, hukumtlar, davlat organlari va fuqarolik jamiyatni institutlari vakillari hamda ishbilarmonayolar, siyosatshunoslar, olimlar, iqtisodiyot tarmoqlari va turli soha mutasaddilari 10 ta sessiya doirasida muhim yanzashuvlari ko'rilib qatnashishi kutilmoqda.

"Yashil" iqtisodiyotni targ'ib qilish, iqlim o'zgarishining mintaqadagi gender muammolarga ta'siri masalasida hamda xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilishda nadovlat notiyorat tashkilotlari ilg'or tajribasi va innovatsion yondashuvlari ko'rilib qatnashishi.

Forum yagonida Samarqand deklaratsiyasining qabul qilinishi ko'zdida tutilgan.

"Xalq so'zi".

FUQAROLAR MUROJAATLARI DOIMIY E'TIBORDA

Oliy Majlis Senatida jismoniy va yuridik shaxslarning murojaati bilan ishshash tizimi yo'lg'a qo'yilgan bo'lib, bu tobora izchillik kasb etib borayotir.

Ijtimoiy himoya

Birgina o'tgan hafta davomida parlament yuqori palatasiga jami 184 ta, shundan 85 ta elektron shakldagi, 99 ta yozma murojaat kelib tushgan. Bundan tashqari, Senatning fuqarolar qabulxonasida 52 nafr kishi qabul qilindi.

E'tiborisi shundaki, senatorlar aholi murojaatlarini tegishli vazirlar va idoralar vakillari bilan birligida ko'rib chiqmoqda. Bu esa faoliyat samarali bo'lishida muhim o'rinn tutayotir. Pirovardi esa ko'plab masalalar shu yerning o'zida

hal qilinmoqda, vaqt talab etuvchi murojaatlar mahalliy Kengashlar kotibiyatlar bilan birgalikda o'rganilib, yechimlar topilayti.

A na shunday murojaatlarda biri Surxondaryo viloyati Kengashli kotibiyati mudiri S. Abduraimov tomonidan fuqaroning xonadoniga borib o'rganildi.

Natijada 1-guruh nogironligi bo'lgan fugaroga tegishli bo'lgan Sariosyo tumanidagi "Xonjiza" MFYda yashovchi fuqaro A.R. tomonidan yuborilgan bo'lib, u teg'ma nogironligi bois uy qurilishi moddiy yordam berilishini so'ragan.

Murojaat Senatning Fan,

ta'lim va sog'iqliq saqlash

masalalari qo'mitasini raisi O.

Iminov va xalq deputatlari

hal qilinmoqda, vaqt talab etuvchi murojaatlar mahalliy Kengashlar kotibiyatlar bilan birgalikda o'rganilib, yechimlar topilayti.

Shuningdek, muloqotlar davomida xotin-qizlar masalasiga alohida e'tibor qaratilib, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash ustuvor vazifa ekan qayd etildi.

Mutasaddilarga ishsiz bo'lgan hamda ishshash istagini bildirish xotin-qizlar imkoniyati va ehtiyojlarini o'rganish, tadbirkorlik faoliyatini boshlamoqchi bo'lgan opa-singillarimizni qo'llab-quvvatlash, tibbiy, ijtimoiy va psixologik yordamga muhotaylarga ko'rsatiladigan xizmatlarning sifatini oshirish yuzasidan zarur ko'rsatmalar berildi.

"Xalq so'zi".

"MAHALLA YETTILIGI" FAOLIYATI O'RGANILDI

Ma'lumki, Oliy Majlis Senat tomonidan joylardagi muammolarni hal etish maqsadida mahalliy Kengashlar deputatlari, senatorlar, "mahalla yettiligi" o'tsasida o'zaro hamkorlik yo'lg'a qo'yilgan. Shu orqali mahalla institutining jamiyatdagi rolini oshirish va uning aholi muammolarni hal qilishdagi ishtirotini kengaytirish borasida muayyan natijalar qo'lg'a kiritilmoqda.

Kuni kecha senatorlar N. Umarov, R. Kalonov, Sh. Sa'dullayev "Mahalla yettiligi" — Kengash — Senat" uch bo'g'ini hamkorlik deputatlari Yashnobod tumanidagi "Qalqon" va "Tuzel" mahalla fuqarolar yig'inalarida bo'ldi. Ayni chog'da mazkur mahallalarda amalga oshirilayotgan ishchonchi yettiligi "mahalla yettiligi"ning

kundalik faoliyati bilan yaqindan tanishildi.

Organish doirasida sektor hamda mutasaddi vazirlar va idoralar hudduy bo'limlari ruhbarlarining axborotlari eshitiladi. Hududlar investitsiyaviy dasturlari ijrosi, ijtimoi

DAVLAT BUDJETI IJROSI:

SAMARALI PARLAMENT NAZORATINING KONSTITUTSIYAVIY ASOSLARI

Ikkinchidan, Davlat budjeti ijrosini samarali tashkil etish hukumatning asosiy vazifalaridan biri. Shu bilan birga, moliyaviy resurslar iqtisodiyot tarmoqlari va jamiyatning turli sohalari o'tasida qanday taqsimlanayotganini hamda ushu resurslardan samarali, jamiyat ehtiyojlariha muvofiq foydalanishni ta'minlashda parlament qiy palatasini keng imkoniyatlarga ega. Agar Davlat budjeti ijrosiga mamlakatning barqaror rivojlanish istiqbollarini belgilab beradigan muhim vazifalar nuqtayi nazaridan qaraydigan bo'lsak, iqtisodiy o'sishini rag'battantirish, soliq va moliya tizimini tartibga solish, tadbirkorlik uchun shart-sharoitlarni yaxshilash, ish o'rinalarini yaratish, aholini ijtimoiy himoya qilish va qo'llab-quvvatlashni ta'minlash, ta'lum, sog'iqliq saqlash, pensiya va boshqa ijtimoiy dasturlarni amalga oshirish parlamentning nazorat-tahsil salohiyatidan samarali foydalanishni talab etadi. Vaholanki, parlament Qonunchilik palatasining siyosiy partiyalar fraksiyalari o'z elektorating xohish va irodasini ifoda qilgan holda aholi farovonligini ta'minshning iqtisodiy mexanizmlarini ishga solishning huquqiy asoslariga ustuvor ahamiyat qaratadigan institut.

Bundan tashqari, Qonunchilik palatasi deputatlar qonun tashhabusi huquqiga ega. Shundan kelib chiqib, deputatlar o'z nazorat-tahsil faoliyati orqali mamlakatda yaratilgan milliy daromad va milliy boyliklarning adolatlari taqsimlanishda hamda qayta taqsimlanish jarayonlarini muvoqiflashtiruvchi institutlar funksiyalarini to'g'ri yo'lg'a qo'yish borasida huquqiy bazani takomillashtirish bo'yicha o'z taklif va taysiyalarini berib boradi.

Uchinchidan, Qonunchilik palatasi ijo hokimiyatini nazorat etuvchi institut sifatida Davlat budjeti qabul qilinganidan so'ng yil davomida nafaqat hukumatning moliyaviy harakatlarini baholash, shuningdek, yetarlicha asos bo'lganda budjet parametrlariga tuzatishlar kiritish imkonini beruvchi organ hisoblanadi. Bu esa, o'z navbatida, budjet mablag'larini qayta taqsimlash bo'yicha qarorlar fuqarolar vakillari o'tasida muhokama etilishi va kelishish yo'lli bilan qabul qilinadigan demokratik standartlarini jamiyatimiz hayotida o'natsishga imkon beradi.

Shundan kelib chiqib, Qonunchilik palatasining Davlat budjeti ijrosini nazorat qilish bo'yicha mutlaq huquqi demokratik tizimning muhim elementi sifatida davlat moliyasi samarali va mas'uliyatlari boshqarishni ta'minlaydi, desak, to'g'rida.

Asosiy Qonunimizda belgilangan normalardan kelib chiqib yana qanday yangi nazorat mexanizmlari joriy etilmoqda? Sizningcha, ularning natijadorligi qandy?

Shu o'rinda qayd etish joiz, yangi tahrirdagi Konstitutsiyada Davlat budjeti ijrosini nazorat qilish bo'yicha Hisob palatasining hisobotini ko'rib chiqish kabi vazifalar bevosita Qonunchilik palatasining mutlaq vakolatiga o'tkazilgani quiyi palataning ta'sirchan parlament nazorati yanada kuchayishiga imkon berdi.

Xabarangiz bor, Prezidentimizning 2023-yil 29-dekabrdagi "O'zbekiston Respublikasining "2024-yil uchun

O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi Qonuni ijrosini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorla budjet ijrosini ta'minlash hamda Davlat budjeti va davlat maqsadli jamg'armalari budgettarining ijrosi ustidan parlament nazoratini kuchaytirishga oid bir gancha chora-tadbirlari belgilangan edi.

Ushbu qaror ijrosi doirasida yaqinda qo'mitamiz tomonidan Soliq, Bojxona qo'mitalari va Davlat aktivlarini boshqarish agentligining Davlat budjeti daromadlari proqnozi bajarilishining joriy yil birinchini choragi bo'yicha hisobotlari eshitildi. Qo'mitaning ushbu kengaytirilgan yig'ilishida deputatlar ayrim soliq turlari, jumladan, aylanmadan olindigan soliq va aksiz solig'i proqnoz ko'satsichlari rejallari to'liq bajarilmaganiga, davlat aktivlarini xususiyashtirish jarayonlari aksion savoldarining sust ketayotgani va bu, o'z navbatida, Davlat budgetiga tushadigan tushumlarga salbiy ta'sir etayotganiga alohida e'tbor qaratadi. Bundan tashqari, deputatlar samarasiz bojxona va soliq imtiyozlarini kamaytirish, shuningdek, davlat aktivlarini sotish va ijara berish aksion tizimini takomillashtirish yuzasidan ro'yobga chiqarilayotgan chora-tadbirlarning samaradorligi hamda natijadorligini oshirishga qaratilgan o'z taklif va taysiyalarini berdi.

Davlat budjeti ijrosini nazorat qilish mexanizmi vazirlik va sohalar kesimida palata qo'mitalari tomonidan manzilli olib borilishiga ham alohida e'tbor qaratilayotir. Har bir qo'mita o'z yo'nalihsidan kelib chiqib, budjet mablag'larini taqsimlanuvchi vazirlik va idoralar rahbarlarining mablag'lar sarflanishi yuzasidan axborotlarini muhokama hisoblanadi. Eshituvalar, odatda, davryi ravishda, har chorakda budjet ijrosi ustidan doimiy monitoringni ta'minlash uchun o'tkaziladi. Bunda humkat tomonidan kiritilgan hisobdan tashqari har bir vazirlik va idoradan budjet mablag'larining sarflanishi to'g'risida qo'shimcha ma'lumotlar olish imkon tun'iladi.

Yana bir muhim jihat — palata qo'mitalarida budjet mablag'laridan foydalanish masalalarini muhokama qilish jarayoni shaffofli va oshkoraike niyalashga yo'l ochaini. Deputatlarining vazirlik va idoralar rahbarlariga ularning hisobotlari, budgetni rejalashtirish, xarajatlar strategiyasi va budjet mablag'larini hisobidan erishgan natijalari yuzasidan ko'proq savollar berishiga, moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha taysiyalar ishlab chiqishiga qulay sharoit yaratadi. Mazkur eshituvilar davlat budjeti ijrosi mas'uliyatlari foydalanish hamda budjet qonunchilik ustidan

nazoratni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoga.

Davlat budjeti ijrosini ko'rib chiqishda budjet daromadlarini ko'paytrish, xarajatlarni maqbullshtirish, mavjud zaxira va imkoniyatlardan samarali foydalanish hamda budjet intizomini kuchaytirish masalalariga jiddiy ahamiyat qaratilmoqda. Xalq vakillari keyingi paytlarda nafaqat budjet xarajatlari, shuningdek, daromadlarni oshirish masalasiga ham urg'u berayotgani e'tibora molik.

Qonunchilik palatasida yangidan shakllanayotgan nazorat mexanizmlaridan yana biri, bu — qo'mitalarda har olti oyda birinchi darajali budjet mablag'larini taqsimlovchilarining mablag'lardan foydalanishi bilan bog'liq maqsadli indikatorlari bajarilishi yuzasidan vazirlari va idoralar rahbarlarining hisobotlari eshitish hisoblanadi. Maqsadli indikatorlari muhokama qilishdan asosiy maqsad samaradorlikni baholashdan iborat. Chunki maqsadga erishish budjet xarajatlari qanchalik yakunni natijaga yo'naltirilganiga bog'liq. Bunday baholash ham miqdoriy, ham sifat ko'satsichlari qamrab oladi. Ushbu ko'satsichlarni muhokama qilish natijasida vazirlik va idoralar budjet mablag'laridan foydalangan holda o'z oldilariga qo'yan aniq maqsadlarga qayradaja erishayotgani ochiqlanadi.

Bundan tashqari, maqsadli indikatorlari muhokama qilish rivojanish dasturlarini amalga oshirishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va muammolarni aniqlash imkonini beradi. Shu o'rinda aytish joizki, Qonunchilik palatasi qo'mitalarida maqsadli indikatorlar muhokamasining jamaatkhilic e'tiboriga havola qilinishi vazirlik va idoralarining budget mablag'laridan foydalanshda jamiyat oldidagi mas'uliyatini ham oshiradi. Fuqarolar va manfaatdor tomonlar muhokamani kuzatish hamda taqdim etilgani ma'lumotlar asosida davlat organlari faoliyatiga baho berish imkoniyatiga ega bo'la. Samaradorlikni baholashning bunday mexanizmi aholining davlat organlariga ishonchini yanada oshiradi.

Davlat budjeti ijrosi bo'yicha nazorat tadbirlarida deputatlar ko'proq e'tbor qaratayotgan jihatlarha ham oydinlik kirtisangiz.

— Davlat budjeti ijrosi bo'yicha nazorat-tahsil tadbirlari, asosan, moliyaviy nazorat organlari olingan ma'lumotlar negizida amalga oshiriladi. Bundan tashqari, Qonunchilik palatasi hamda qo'mitalarning tasdiqlanganish rejalariga ko'ra ham yulgarla chiqqan holda nazorat tadbirlari o'tkaziladi.

Bunday tadbirlarida deputatlar, budjet mablag'larini hisobidan qurilish ishlari hisobotlarga qo'shib yozish, tovar va xizmatlarni qimmat narxlarda xardil qilish hamda boshqa doimiy takroranadigan budget intizomini buzish holatani ham deputatlar e'tiroziga sabab bo'lmoqda.

Ayrim vazirlik va idoralar tomonidan budjet mablag'larini noto'g'ri rejalashtirish hamda xarajatlar smetasida belgilangan chegaraviy miqdorlarga riyoga etmasdan ortiqcha to'lovlarni amalga

oshirish holatlari ko'plab uchraydi. Bu va boshqa salbiy ommilar orqali budjet mablag'larini noqonun yozishga qo'shashtirish, maqsadsiz ishlash va talon-toroy qilishga yo'l qo'ymaslik maqsadida deputatlar, siyosiy partiyalar fraksiyalari o'z taklif va taysiyalarini berib kelmoqda. Buning uchun "Parlament eshitivi", "Hukumat soati" va "Parlament so'rovi" kabi nazorat-tahsil vositalaridan keng foydalaniylmoqda.

Misol uchun, yaqinda Byudjet va iqtisodiy masalalar hamda Fuqarolarning sog'ligini saqlash masalalarini qo'mitalarining qo'shma yig'ilishida "O'zbekiston Respublikasida koronavirus COVID-19 infeksiyasiga qarshi shoshilinch choralarini ko'rish" loyihasini bajarish samaradorlik hamda natijadorligi bo'yicha Hisob palatasida tomonidan kiritilgan axborot muhokamasi o'tkaziladi. Deputatlar amalga oshirilgan ishlarni e'tirof qilish bilan birga, aniqlangan kamchiliklarni tanqid ostiga olishdi va ularni bartaraf etish yuzasidan mas'ul'ij oshishda qo'shma qurilishda.

Byudjet mablag'laridan foydalanan bilan bog'liq qonunchilik tabalablarini buzish holatlari davlat xaridlarida ham aniqlammoqda. Davlat budjeti ijrosi bo'yicha hisob palatasida taqdim qilingan choraklik va yillik hisobotlar, shuningdek, Hisob palatasi hamda Davlat moliyaviy nazorat inspeksiysi ma'lumotlariga asoslangan holda aytish mumkinki, bunday qonunchikkalik zid xatti-harakatlar, asosan, "Davlat xaridari to'g'risida"gi Qonun talablarini chetlab o'tgan holda, to'g'ridan-to'g'ri shartnomalarni tuzish, afillanganlik va manfaatlar toqashuviga yo'l qo'yish, qimmat narxlarda tovar va moddigi resurslarni sotib olish, xardiga oshujatlarin eksperimentidan o'tkazmaslik, xard operativalariga dor ma'lumotlarni yashirish kabi ko'rinishlarda amalga oshirilishi. Bunday qonun buzilishi holatlarini bartaraf etish, davlat xaridlarini tizimini yanada takomillashtirishga doir tizimli chora-tadbirlari belgilash bo'yicha Qonunchilik palatasi vakolatiy qurilishda amalga oshirish sohasidagi munosabatlar tartibga solinmagan.

— **Fikrlaringizdan anglishiladiki, Davlat budjeti ijrosi ustidan parlament nazoratini yanada kuchaytirish bugun har qachongidan dolzarb. Bu borada qandy takliflaringiz bor?**

— Avvalo, yangi tahrirdagi Konstitutsiyada parlament nazoratiga oid normalarni amalga tabbiq etishda olib borayotgan qonun ijdorligi faoliyatimizni yanada kuchaytirishim kerak. Chunki keyingi yillarda Prezidentimiz tashabbusi bilan budjet va soliq siyosatini kuchaytirish, budget daromadlari oshirish borasida barcha manba va resurslardan samarali foydalansh, "yashirin iqtisodiyot"ni qisqartish, iqtisodiyta faoliyat turlarini yanada legallasshtirish va boshqa bir qancha muammolar yechimi bo'yicha tizimli ishlarni yo'lg'a qo'yilmoqda.

Umuman aytganda, parlament nazoratining huquqiy asoslarini yangi tahrirdagi Konstitutsiya normalariga mos ravishda hamda xalqaro tajriba asosida qonunchikkalikda aks ettirish Davlat budjeti ijrosini muhokamadan o'tkazishda deputatlar va siyosiy partiyalar fraksiyalari faoliyuting yanada oshirishga imkon beradi. Bura deputat qo'mitamiz tomonidan Davlat budjeti ijrosini nazorat qilishning huquqiy, uslubiy va tashkiliy asoslarini mustahkmalashga qaratilgan tizimli ishlarni davom ettiriladi. Pirovardida, Konstitutsiyamiza belgilangan "O'zbekiston — ijtimoiy davlat" tarmoqini bosqichma-bosqich ro'yobga chiqarishning iqtisodiy asos ta'minlanishga takomillashtirib boriladi.

Shundan kelib chiqib, Qonunchilik palatasining Byudjet va iqtisodiy masalalar qo'mitasi soliq hamda budjet siyosatini amalga oshirishga vakolatiy davlat organlari bilan Byudjet, Soliq kodekslari va boshqa qator qonunlari takomillashtirish ustida faol ishl obib boryapti.

Siyosiy partiyalar fraksiyalari va qo'mitalarda o'tkazilayotgan muhokamalarda deputatlar "Tashabbusi budjet" loyihalari jamaatchilik fikri asosida ochiq va shaffof shakllantirilayotganiga ijobiy baho bermoqda. Bilamizki, Davlat budjeti mablag'larining maqsadli shakllantirishda ushbu yangi mexanizmning ijobiy jihatlari ko'p. Shu bois mazkur mexanizmni yanada takomillashtirishga oida bir qancha taklif va taysiyalar ishlab chiqilyapti. Qonunchilik palatasida Davlat budjetining 2023-yildagi ijrosi hamda 2024-yilning birinchi choraqoyak yakinda qo'shaq qurilishda.

Buxoro viloyati rahbarlari bilan uchrashuvda shu yo'nalihsida o'zaro tajriba almashtish, hamkorlik qilish yuzasidan fikrashdkid.

Buxoro davlat universitetida "An'anaviy zardo'zlik va zargarlik san'atini rivojlantrish istiqbollari" mavzuida o'tkazilgan xalqaro ilmiy-amaliy anjuman ham istirokchilarda katta qiziqish uyg'otdi. Unda so'zga chiqqanlar O'zbekistonda zardo'zlik hamda zargarlik sohasida to'plangan

Zardo'zlik va zargarlik:

SAYQAL TOPAYOTGAN NOYOB SAN'AT

Buxoro viloyoti rahbarlari bilan uchrashuvda shu yo'nalihsida o'zaro tajriba almashtish, hamkorlik qilish yuzasidan fikrashdkid.

Buxoro davlat universitetida "An'anaviy zardo'zlik va zargarlik san'atini rivojlantrish istiqbollari" mavzuida o'tkazilgan xalqaro ilmiy-amaliy anjuman ham istirokchilarda katta qiziqish uyg'otdi. Unda so'zga chiqqanlar O'zbekistonda zardo'zlik hamda zargarlik sohasida to'plangan

boy tajriba, sohada qo'lga kirtilgan yutuglari hamda yechimini kutayotgan masalalar haqida atroficha fikr yuridi.

Anjunanda ta'kidlanganidek, yurtimizda xalq amaliy san'ati kirib bormagan mahallaning o'zi yo'q. Ayni paytda "Humarmand" uyushmasi a'zolari soni 25 mingdiy ziyod, shogirdlari esa 65 ming nafr. A'zolarning salmoqli qismini zardo'z va zargarlar tashkil etadi. Mazkur daillar xalq amaliy san'atining bu ikki yo'nalihsini avloddan avlodga o'tib, sayqlay topib kelayotganini anglatadi. Binobarin, an'alarni yangi bosqichga olib chiqishi, ish o'rinni yarashit bugunning dolzab masalasidir.

— "Dunyoda bir nafer ayol qolganida ham zardo'zu zargarga ish topiladi", degan naq'l bor, — deydi Buxoro zardo'zlik maktobi darg'alaridan biri, O'zbekiston xalq ustasi Baxshulla Jumayev. — Xalq amaliy san'atining bu ikki yo'nalihsini sayqlay topgani milliy xazinamiz ortishiga xizmat qiladi. Ushbu xalqaro festival sabab dunyoning manaman degan hunarmandlari, san'atshunoslari Buxoroda jam bo'lgani ham ko'p narsadan darak beradi.

Darvoqe, festival nizomiga muvofiq, xorijiy va mahalliy hunarmandlar o'tasida mukofot jam'armasi 44 ming AQSH dollaridan iborat xalqaro hakamlari hay'ati tomonidan "Eng yaxshi zargarlik tashkiloti", "Eng yaxshi zardo'zlik tashkiloti", "Eng yaxshi zargar", "Eng yaxshi zardo'z" kabi jami 12 ta nominatsiya bo'yicha g'oliblar nomi aniqlandi. G'oliblar qatoridan mezonlar vaqili Saodat Yodgorova, Gulchehra Hamidova (Samarqand), Bobir Dinmuhammadov (Toshkent), Maqsud Ubaydullayev (Farg'on) kabi xalq amaliy san'ati ustalari, shuningdek, Eron, Tailand, Italiya, Bolgariya singari qator davlatlar vakillari joy oldi.

Ark qo'rg'oni oldida salkam 2 ming tomoshabing mo'ljalab barpo etilgan, qush parvozi balandligidan qaralsa, tila zirak shaklini eslatuvchi ko'chma amfiteatrda g'olib va sovindrornlari taqdirish marosimi o'tkazildi. Taniqli san'atkorlar va yosh ijrochilarining konserst dasturi yig'ilganlarga xushnudlik baxsh etdi.

